

I - Úvod

- I. **Definice:** „Právo je to, co býti má.“
- II. **Historický vývoj:** Obecně uznávané a z vnitřního přesvědčení dodržovaná pravidla (mravní a náboženská). Významnější lidé v společnosti si stanovovali pravidla. Nejprve byla významná fyzická síla (náčelníci), neskôr ekonomická => vznik štátu – verejná moc – štátne donútenie.
- III. **Základní přístupy z hlediska teorie práva:**
  1. **Pozitivní** právo: reálne existuje – niekto (panovník, v súčasnosti napr. zákonodárny zbor) spísal/stanovil pravidlá, ktoré by mali ľudia dodržiavať
    - a. Vatikán – absolútna moc v rukách pápeža
    - b. Nemecko – 30. roky: Hitler sa stal jediným zákonodarcom po demokratickom referende
  2. **Přirozené** právo: nevychádza z rozhodnutí zákonodarcov – sú to filozofické mravné tézy, ktoré určitá spoločnosť vyznáva a pokladá za limity v rámci spoločenského chovania
- IV. **Podoby práva:**
  1. **Objektívni:**
    - a. **Systém obecně závazných pravidel** (či už napísaných alebo v mysli ľudí) pre všetkých členov spoločnosti
    - b. Dané **zvláštní formou** – spoločnosť je dohodnutá, ako tieto pravidlá budú fungovať
    - c. Je **státně vynucované** – pri porušení zákonov štát rieši vzniknutý stav
  2. **Subjektívni:**
    - a. Jednotlivec je **subjektom práva** („mám právo na...“)
    - b. Možnosť chovať sa dovoľeným/nezakázaným spôsobom + možnosť vyžadovať odpovedajúce chovanie iných subjektov (sused mi nesmie skákať po záhrade)
    - c. Možnosť štátnomocenského zásahu (v medziach stanovených zákonom)
- V. **Právo z hlediska vztahu ke štátu:**
  1. **Vnitrostátní:** zákony stanovuje orgán len v rámci daného štátu
  2. **Mezinárodní:** čo je „v rozpore s medzinárodným právom“? Chýba zákonodárny orgán pre celú zemeguľu. => Medzinárodne platia rôzne zmluvy (charta OSN), diplomatické práva (Ženevské konvencie pre zaobchádzanie so zranenými vo vojne), ale aj morálne zvyky. Problematické: medzinárodné súkromné právo – keď obchodujem s niekým zo zahraničia, v závislosti od konkrétnej situácie sa uplatní právo domovskej krajiny tej-ktorej strany.
- VI. **Právní systémy:**
  1. **Kontinentální:** má logickú konštrukciu – základom je Ústava a píšú sa zákony, ktoré nesmú byť v rozpore s Ústavou. Často sa ale môže stať, že nejaké chovanie nie je postihnuteľné.
  2. **Angloamerický:** človek príde k súdu so žalobou alebo naopak má byť potrestaný za niečo, čo nemal spraviť. Sudca musí:
    - a. **nájsť právo** – ustanovenie, podľa ktorého sa dotýčny mal/nemal chovať
    - b. alebo sa hľadá **precedens** – niekto pred ním už takúto situáciu riešil a rozhodol istým spôsobom, toto rozhodnutie sa potom musí dodržať
    - c. ak sa nenájde, sudca rozhodne podľa svojho svedomia

Kedže spoločnosť sa vyvíja a niektoré precedensy môžu byť neaktuálne, Snemovňa lordov má právo ich rušiť. Ústava má inú formu alebo neexistuje. Platí aj v bývalých britských kolóniách.

  3. **Islámský:** založený na Koráne – oproti Biblii s príbehmi zo života svätých je orientovaný „prakticky“, určuje systémy chovania spoločnosti (napr. šaría – trestné právo)

VII. **Prameny práva:**(ďalej uvažujeme **kontinentálne vnútroštátne právo**)

1. *Normatívni právni akty*: výsledok činnosti štátneho orgánu
2. *Soudní a správní precedenty*: ak sa vyskytne problém s výkladom zákona, nevolá sa poslancom, ako to mysleli, ale rozhodne sa istým spôsobom a taký výklad sa bude dodržiavať
3. *Právni obyčaje*: dlhodobé zvyklosti napr. v medzinárodnom práve
4. *Normatívni smlouvy* – vnútroštátni či medzinárodní

VIII. **Právni norma:**Státom vydávané záväzné pravidlo chovania, ktoré zakladá práva a ukladá povinnosti.

1. *Požiadavky na právni predpis*:obecná záväznosť,pochádza od orgánu s legislatívni pravomocí (nie dohodnuté pri pive), obsahuje právni normy, jenáležitě formálně publikovaný (Z.z.)
2. *Prvky právni normy*:*subjekt* (koho se norma týká), *objekt* (o čem norma je), *obsah*
3. *Struktura právni normy*:*hypotéza* (vstupné podmienky), *dispozice* (dané pravidlo chovania), *sankce* (nepriaznivý dôsledok pri porušení dispozície)
4. *Působnost právni normy*:
  - a. *osobní* (dotýka sa všetkých občanov)
  - b. *místní* (územie, kde platí právo)
  - c. *časová* – norma je **platná** ve chvíli, když je součástíprávního řádu, ale je **účinná**, až kdyžje právně záväzná (napr. vydá sa zákon s účinnosťou od 1.1. nasledujúceho roku)
5. Jazyk právnych noriem: logický, presnédefinície, často sa vo vete opakujúrovnaké pojmy
6. Rozdelení právnych norem podle právni síly:

<i>Úroveň a Druh normy</i>	<i>Pravomoc</i>
1. Ústava	Poslanecká sněmovna PČR + Senát PČR
1. Listina základních práv a svobod	Poslanecká sněmovna PČR + Senát PČR
1. Mezinárodní dohoda o lidských právech	Poslanecká sněmovna PČR + Senát PČR
2. Ústavní zákon	Poslanecká sněmovna PČR + Senát PČR
2. Zákon	Poslanecká sněmovna PČR (+ Senát PČR)
2. Zákonná opatření	Senát PČR
2. Rozhodnutí prezidenta ČR	Prezident (+ Vláda) ČR
3. Nařízení vlády ČR	Vláda ČR
3. Vyhláška ministerstva	Ministr
4. Vyhláška krajského zastupitelstva	Krajské zastupitelstvo
4. Nařízení kraje	Rada kraje
5. Vyhláška obce – samostatná působnost	Obecní zastupitelstvo
5. Vyhláška obce – přenesená působnost	Obecní rada

- **Ústava** = súbor najdôležitejších ustanovení, ktorými sa riadi štát
  - o V ČR a SR existovala už v okamihu ich vzniku – pri rozdelení už bola hotová - narozdiel od vzniku iných štátov, kedy nikto nemá čas spisovať zákonníky (napr. pri vzniku Československa 28.10.1918 generálny zákon hovoril len to, že platia všetky zákony Rakúsko-Uhorska)
- **Listina základních práv a svobod** = záruka štátu občanom, že nebude zasahovať do istých osobných vecí a ak áno, len za určitých podmienok + základné práva (život, sloboda prejavu)
- **Mezinárodní dohoda o lidských právech** = hlavne dokumenty OSN
- **Ústavní zákon** – ako **zákon**, ale na jeho schválenie treba 3/5 poslancov z 200
  - o Väčšia istota na jeho udržanie: keď je odhlasovaný a zmení sa „farebné“ rozloženie v parlamente, nová zostava potrebuje znova 3/5 na jeho zmenu
- Senát (a po opakovanom hlasovaní prezident) môže zákon Poslaneckej snemovni vrátiť alebo vrátiť s pripomienkami – ak poslanci nesúhlasia zo všetkými podmienkami Senátu, hlasuje sa

znova. Ak Senát na zákon nereaguje 30 dní, aplikuje sa zásada starorímskeho práva:

„Kto mlčí, keď sa má hovoriť, tak súhlasí.“

- **Zákonná opatrenia** prijíma senát vo výnimočných prípadoch, keď je rozpustená poslanecká snemovňa – to môže trvať max. 3 mesiace a nová poslanecká snemovňa musí následne prijaté opatrenia znovu prejednať
- **Rozhodnutí prezidenta ČR** – len niektoré právomoci, nemôže napr. svojvoľne vyhlásiť vojnu
- **Nařízení vlády** už nie je na úrovni zákona, ale pôsobí na území celého štátu
- **Vyhláška ministerstva** sa týka len konkrétnej oblasti (minister školstva obvykle nezasahuje do rezortu ministra hospodárstva, aj keď v niektorých prípadoch je ťažké určiť hranice)
- ČR je rozdelená do 14 krajov, ktoré majú hranice, obyvateľov a majetok ako samostatný štát a občania volia krajské zastupiteľstvo podobne ako poslancov štátu
  - o **Samostatná pôsobnosť**: samospráva krajov a obcí, záležitosti v záujme obce a občanov (napr. rozpočet, polícia, miestne výbory a referendá)
  - o **Prenesená pôsobnosť**: výkon štátnej správy (obecný úrad, stavebný úrad, matrika)

IX. Individuální právní akty sa vzťahujú na určitých ľudí za určitých situácií

1. **Konstitutivní**: zakladá, mení alebo ruší právo (napr. právo na špeciálnu finančnú pomoc)
2. **Deklaratorní**: autoritatívne overuje alebo deklaruje, že nejaká situácia nastala alebo existuje (napr. notárske osvedčenie vlastníctva, určenie otcovstva)
3. Obsahují:
  - a. *záhlaví* (kto právny akt vydal a kedy)
  - b. *výrok* (čo vydal a na aký účel)
  - c. *odůvodnění* (prečo to vydal)
  - d. *poučení o možnosti odvolání*

X. Systém práva:

1. **Soukromé**: občanské, obchodní, pracovní, pozemkové, mezinárodní právo soukromé
2. **Veřejné**: ústavní, správní, trestní, právo životního prostředí, právo sociálního zabezpečení, mezinárodní právo veřejné.

II–Ústava České republiky

- Zákon č. 1/1993, do roku 2012 bola 7-krát novelizovaná (niekoľko pomerne malých zmien)
- Preambula, 8 hláv a v rámci nich 113 článkov

I. Základní ustanovení: obecné, ale často (nielen v právnych sporoch) využívané pravdy:

- Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.
- Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo. (napr. referendum)
- Každý může činit, co není zákonem zakázáno, nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.
- Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním. Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.
- Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.
- Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná.
- Mezinárodní smlouvou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci. (Doplnené po vstupu do EÚ)
- Území ČR tvoří nedílný celek, jehož státní hranice mohou být měněny jen ústavním zákonem.
- Státními symboly České republiky jsou velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť a státní hymna.

II. Moc zákonodárná:

- Zákonodárná moc náleží **Parlamentu**.
- Parlament je tvořen dvěma komorami, a to **Poslaneckou sněmovnou** a **Senátem**.
- Poslanecká sněmovna má **200 poslanců**, kteří jsou voleni **na dobu 4 let**.
- Senát má **81 senátorů**, kteří jsou voleni **na dobu 6 let**. Každé dva roky se volí 1/3 senátorů.
- Volby do Poslanecké sněmovny se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásady *poměrného zastoupení*.
- Volby do Senátu se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásady *většinového systému*.
- Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.
- Do Poslanecké sněmovny může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 21 let.
- Do Senátu může být zvolen každý občan ČR, který má právo volit a dosáhl věku 40 let.
- Nikdo nemůže být současně členem obou komor Parlamentu.
- S funkcí poslance nebo senátora je neslučitelný výkon úřadu prezidenta republiky, funkce soudce a další funkce, které stanoví zákon.
- Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.
- Poslanec ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.
- Komory jsou způsobilé se usnášet za přítomnosti alespoň 1/3 svých členů.
- K přijetí usnesení komory je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců nebo senátorů, nestanoví-li Ústava jinak.
- Vojenské záležitosti: je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů.
- K přijetí ústavního zákona a souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů.
- Návrhy zákonů se podávají Poslanecké sněmovně. Návrh zákona může podat (tvořit zákony může) poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku.
- Vláda má právo vyjádřit se ke všem návrhům zákonů
- Nevyjádří-li se vláda do 30 dnů od doby, kdy jí byl návrh zákona doručen, vyjádřila se kladně.
- Návrh zákona, se kterým Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas, postoupí Poslanecká sněmovna Senátu bez zbytečného odkladu.
- Senát projedná návrh zákona a usnese se k němu do 30 dnů od jeho postoupení.
- Senát svým usnesením návrh zákona schválí nebo zamítne nebo vrátí Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy anebo vyjádří vůli nezabývat se jím.
- Jestliže se Senát nevyjádří ve lhůtě 30 dní, platí, že je návrh zákona přijat.
- Jestliže Senát návrh zákona zamítne, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna znovu. Návrh zákona je přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců.
- Jestliže Senát návrh zákona vrátí Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna ve znění schváleném Senátem.
- Jestliže Poslanecká sněmovna neschválí návrh zákona ve znění schváleném Senátem, hlasuje znovu o návrhu zákona ve znění, ve kterém byl postoupen Senátu. Návrh zákona je přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců.
- Pozměňovací návrhy nejsou při projednávání zamítnutého nebo vráceného návrhu zákona v Poslanecké sněmovně přípustné.

- Prezident republiky má právo vrátit přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního, s odůvodněním do 15 dnů ode dne, kdy mu byl postoupen.
- O vráceném zákonu hlasuje Poslanecká sněmovna znovu. Pozměňovací návrhy nejsou přípustné. Jestliže Poslanecká sněmovna setrvá na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech poslanců, zákon se vyhlásí. Jinak platí, že zákon nebyl přijat.
- Přijaté zákony podepisuje předseda Poslanecké sněmovny, prezident a předseda vlády.

III. **Moc výkonná:** prezident + vláda

- Prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu.
- Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou.
- Navrhovat kandidáta je oprávněn každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh petice podepsaná nejméně 50 000 občany České republiky oprávněnými volit prezidenta republiky. Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně dvacet poslanců nebo nejméně deset senátorů.
- Prezidentem je zvolen kandidát, který obdržel nadpoloviční většinu hlasů oprávněných voličů.
- Prezident republiky
  - a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi
  - b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny / rozpouští Poslaneckou sněmovnu,
  - e) jmenuje soudce, odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zhlazuje odsouzení,
  - h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,
  - i) podepisuje zákony, sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy
  - c) je vrchním velitelem ozbrojených sil
- Prezidenta republiky nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt. Trestní stíhání pro trestné činy spáchané po dobu výkonu funkce prezidenta republiky je navždy vyloučeno.
- Vláda spravuje ministerstva, je odpovědná Poslanecké sněmovně.
- Poslanecká sněmovna může vyslovit vládě nedůvěru.
- K přijetí usnesení vlády je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů.

IV. **Moc soudní:**

- Soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy.
- Soudce nelze proti jeho vůli odvolat nebo přeložit k jinému soudu; výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti stanoví zákon.
- Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni na dobu 10 let.
- Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání.
- Soudce Ústavního soudu nelze trestně stíhat bez souhlasu Senátu. Odepře-li Senát souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.
- Ústavní soud rozhoduje o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem, o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod...

V. **Nejvyšší kontrolní úřad:** kontrola hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu

VI. **Česká národní banka**

VII. **Územní samospráva:** Česká republika se člení na kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky a kraje na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky.

VIII. **Přechodná a závěrečná ustanovení**

III a) – Trestní právo hmotné

I. Trestní čin je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný

- Trestný zákon je „zoznam všetkých nedovolených činností“, resp. činností, ktoré daná spoločnosť netoleruje spolu s odpovedajúcimi trestami
- Cieľ: udržanie verejného poriadku na určitom území za prípadného zásahu štátnych orgánov
  - Stredovek: ordál (Boží súd)
- Trestné činy se dělí na přečiny a zločiny

II. Zavinění: úmysl/ nedbalost

- K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba **úmyslného zavinění**, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti (napr. neúmyselné spôsobenie autonehody, pri ktorej niekto zomrie)
- + priťažujúce a poľahčujúce okolnosti

III. Subjekty trestného činu: pachatel, spolupachatel, účastník (organizátor, návodce, pomocník)

IV. Okolnosti vylučující trestní odpovědnost:

- věk pod 15 let
- nepříčetnost / zmenšená přičetnost (relativita psychologického posudku; možnost konania pod vplyvom nejakých látok, ak daná osoba nevie, že ich požila)
- krajní nouze
- ľubovoľná nutná obrana - okamžitá (nezabijem niekoho za to, že ma včera uderil) aprimeraná
- oprávněné použití zbraně(polícia; armáda strážiaca vojenský objekt)
- svolení poškozeného (napomáhanie k samovražde je trestný čin)

V. Působnost trestních zákonů: územní (celé územie ČR, aj lietadlá, lode atď.), časová, osobní (na všetkých občanov ČR + občanov iných štátov nachádzajúcich sa na území ČR)

VI. Tresty: sudca si nemôže vymyslieť, že páchateľa zbijú palicou

- Upuštění od potrestání (příp. podmíněné)
- Odnětí svobody
- Peněžitý trest /propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- Domácí vězení: efektivnejšie ako živit' väzňa (problém kontrolovateľnosti – napr. náramky)
- Obecně prospěšné práce
- Zákaz činnosti (napr. šoférovania)
- Zákaz pobytu (na istom území) / vyhoštění (neplatí pre občanov ČR)
- Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce (aj do krčmy)
- Ztráta čestných titulů nebo vyznamenání, vojenské hodnosti
- Výjimečný trest (zakázaný kvôli Listine základných práv a slobôd)

VII. Zásady pro stanovení trestu:

- Soud přihlédne k: stupni nebezpečnosti trestného činu pro společnost, možnosti nápravy, poměrům pachatele, polehčujícím a přitěžujícím okolnostem, vlivu záruky třetí osoby
- Ukládání trestu za více trestných činů
  - V kontinentálnom práve sa neráta súčet jednotlivých trestov, vyberie sa ten najvyšší
  - V anglosaskom práve odsúdenému na 7 doživotí nepomôže 6 milostí

VIII. Podmíněné tresty:

- Podmíněné odsouzení
- Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem
- Podmíněné propuštění a podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu (za dobré chovanie)

IX. Zánik trestnosti a trestu:

- Zánik nebezpečnosti trestného činu pro společnost - skutok bol vyškrtnutý z trestného zákona
- Účinná lítost (páchatel si to tesne pred vykonaním trestného činu rozmyslí)
- Promlčení trestního stíhání (za dlouhou dobu sa nenašli dôkazy) – neplatí pre vraždu, teror...
- Promlčení výkonu trestu
- Zahlazení odsouzení („vyčistenie“ trestného registra po dlhej dobe bezúhonnosti)

X. Ochranná opatření:

- Majú zabrániť nebezpečnej osobe vykonať trestný čin
- Ochranná výchova, ochranné léčení (napr. protialkoholické)
- Zabezpečovací detence (napr. ústav pre izoláciu psychicky chorých)
- Zabrání věci, spisu, zařízení nebo jiné majetkové hodnoty

XI. Zvláštní ustanovení o stíhání mladistvých

- 15-18 rokov – už sú trestne zodpovední, ale tresty sú miernejšie

XII. Zvláštna časť trestného zákona: skutkové podstaty trestných činů

- Hlava I: Trestné činy proti životu a zdraví
(+ tehotenstvo a neoprávnené nakladanie s ľudskými orgánmi, embryom a genómom)
- II: Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství
- Hlava III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti
- Hlava IV: Trestné činy proti rodině a dětem
- Hlava V: Trestné činy proti majetku
- Hlava VI: Trestné činy hospodářské (napr. daňové, autorské právo)
- Hlava VII: Trestné činy obecně nebezpečné
- Hlava VIII: Trestné činy proti životnímu prostředí
- Hlava IX: Trestné činy proti ČR, cizímu státu a mezinárodní organizaci
- Hlava X: Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (napr. úplatkářstvo)
- Hlava XI: Trestné činy proti branné povinnosti
- Hlava XII: Trestné činy vojenské
- Hlava XIII: Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy

III b) – Trestní právo procesní

I. Orgány činné v trestním řízení:

- soud, státní zástupce (bývalý prokurátor), vyšetřovatel, policejní orgán (nie mestská)

II. Účastníci trestního řízení:

- obviněný, obhájce (nemusí být vždy), zúčastněná osoba, poškozený
- v speciálních případech zmocnenec zúčastněné osoby nebo poškozeného

III. Vyšetřování trestných činů:

- Odhalování trestných činů
- Zahájení trestního stíhání – sdělení obvinění
- Rozhodnutí v přípravném řízení – postoupení, zastavení, přerušování stíhání
- Dozor státního zástupce (počas celého vyšetřovania)
- Štátny zástupca predkladá súdu obžalobu (žalobu obvykle nepodáva poškodený)

IV. Zajištění osob a věcí:

- *Zadržení*: bezprostředně po spáchání trestného činu na maximálne 48 hodín
  - Zadržat páchateľa môže hocijaká osoba do príchodu polície
- *Vazba* – maximálne 4 roky; nariadi **súd**, ak je obava, že obvinený:

- utečie alebo sa bude skrývať
- bude pôsobiť na dosiaľ nevypočutých svedkov
- bude pokračovať v trestnej činnosti
- Vydání a odnětí věci
- Zajištění peněžních prostředků na účtu banky (finančná kriminalita)
- Domovní a osobní prohlídka, prohlídka a vstup jiných prostor a pozemků
  - Většinou sa hľadá konkrétna vec – nie „my si to tu prejdeme a možno niečo nájdeme“
  - Výnimka: prenasledovanie páchateľa
- Zadržení a otevření zásilek (aj elektronických) a jejich záměna
- Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

V. **Dokazování:** štátny zástupca predloží svoju verziu a dôkazy:

- Výpověď obviněného
- Výpověď svedkov
- Výpověď znalca, který je prizvaný na posúdenie istej odbornej otázky
- Vecné a listinné dôkazy
- Výpovede a dôkazy môžu alebo nemusia byť akceptované

VI. **Rozhodnutí soudu:**

- Rozsudek: definitívne vyjadrenie
- Podmíněné zastavení trestního stíhání
- Narovnání: obžalovaný uzná svoju vinu, nahradí škodu a poškodený ďalej netrvá na treste
- Trestní příkaz: ak je maximálna trestná sadzba za daný čin odňatie slobody na menej ako rok, súd nemusí vyhlásiť konanie, overovať dôkazy atď., len vyhlási trest

VII. **Opravné prostředky:** obžalovaný je už odsúdený, do istej doby je možné požiadať o opravu

- **Odvolání** (proti dôkazom, proti výške trestu atď.) => postúpenie na súd na vyššej úrovni
- **Stížnost pro porušení zákona** – podáva len minister spravodlivosti na Najvyšší súd
- **Obnova řízení** - nájdú sa závažné skutočnosti, ktoré v čase trestného konania boli *všetkým* (nie „páchateľ vytiahne eso z rukávu“) neznáme

VIII. **Udělení milosti a použití amnestie** (prezident)

IV a) – Občanské právo hmotné

I. Účastníci (subjekty) občanskoprávních vztahů:

- **Fyzické osoby** = ľudia, ktorí vystupujú sami za seba
  - Majú spôsobilosť k právam = sú prítomní v právnych vzťahoch (napr. môžu byť jednou stranou zmluvy, dedičom, zamestnancom, zamestnávateľom...)
    - **Vznik** týchto práv: pred narodením človeka (prababička môže odkázať majetok ešte nenarodenému dieťaťu svojej vnučky), ale musí sa narodiť živý
    - **Zánik** týchto práv: istú dobu po smrti človeka
  - Majú spôsobilosť k právnym úkonom
    - **Vznik:** väčšina 18 rokov, práca a trestná zodpovednosť: 15 rokov
    - **Zbavenie alebo obmedzenie:** napr. psychická choroba → nesvojprávne osoby
- **Právnické osoby:**
  - sdružení fyzických nebo právnických osob
  - jednotky územní samosprávy (stát, obec)
  - sdružení majetku (obchodní společnosti)
  - jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon (školy, spolky)
  - Spôsobilosť k právam a k právnym úkonom je pri právnickej osobe totožná

II. Zastupovanie subjektov (fyzických aj právnických osôb):

- Záonné zastoupení (napr. rodičia nahradzujú svojimi úkonmi rozhodovanie dieťaťa)
- Zastoupení na základě plné moci

III. Právní úkony:

- Majú svoju **formu** (prepúšťanie otrokov v starovekom Ríme) a **obsah** (napr. obsahom právneho úkonu je predaj nehnuteľnosti, formou je prepis mena vlastníka v katastri)
- **Odporovateľnosť**: aj keď je právny úkon v poriadku po stránke formy a obsahu, môže sa súdnou cestou vyžadovať jeho zmena (napr. dlhujem peniaze a darujem svoj dom, aby mi exekútor nemal čo zobrať, veriteľ súdne napadne toto darovanie kvôli jeho účelu)
- Najčastejší právny úkon: **zmluva** (písomná alebo ústna)
  - Aj nákup v obchode je formou zmluvy (spotrebiteľskej) medzi dvoma subjektmi
  - **Neplatnosť** uzavretej zmluvy: obvykle ak neobsahuje určité formálne náležitosti
  - **Odstúpenie** od uzavretej zmluvy: jedna zo strán z vážneho dôvodu (nevýhodné podmienky, uzavretie zmluvy v tiesni) prestane mať záujem o platnosť zmluvy
- **Promlčení**:
  - Napr. predávajúci dodal tovar, nedostal zaplatené a nákupca nereaguje na výzvy – predávajúci podá žalobu a súd nariadi vyrovnanie dlhu alebo exekúciu
  - Ak ale uplynú viac ako **3 roky** od doby, kedy mal nákupca zaplatiť a žaloba je podaná až po týchto 3 rokoch, dlžník sa môže dovolávať **uplynutia premlčacej lehoty** a vyhrať súd

IV. Vlastnické právo:

- **Predmetom** vlastníctva je nejaká vec (patria sem aj domáce a hospodárske zvieratá)
- Vlastník je oprávnený predmet svojho vlastníctví držať, užívať, požívať jeho plody a užitky a nakladať s nimi.
- **Nabývaní vlastníctví**: kúpa, darovanie, vytvorenie veci + *vydržení*: ak nejaká osoba dlhodobo (3 roky pre vec, 10 rokov pre nehnuteľnosť) používala vec v dobrej viere, že jej patrí a po tejto dobe sa objaví pôvodný vlastník, môže sa stať, že už stratí nárok na túto vec
- **Spoluvlastníctví**: rozhodujúci je väčšinový vlastník
  - ak je napr. vlastníctvo domu rozdelené medzi dve osoby na 2/3 a 1/3, takto sú rozdelené aj príjmy (za prenájom) a náklady (daň z nehnuteľnosti)
  - problém (napr. pri rozvoze): nedeliteľné veci (spoluvlastníctvo psa)
- **Věcné břemeno**: dovoľenie užívať vec za nejakých podmienok (ak vlastním príjazdovú cestu k susedovmu domu, za nejakú kompenzáciu mu ju dovoľím používať)
- **Zástavní právo**: požičiavam si napr. peniaze a poskytujem krytie (zálohu) – prsteň: OK, nehnuteľnosť: problém, pretože pri predaji je nehnuteľnosť stále v zástave
- **Zadržovací právo**: napr. ak mi firma dlhuje výplatu, môžem si za istých podmienok zadržať niektoré firemné veci (firemný notebook, ktorý mám zverený: OK, odveziem server: nie)

V. Odpovědnost:

- Niektorí spôsobí škodu: vzniká mu povinnosť nahradiť ju alebo uviesť veci do pôvodného stavu
- Obecná odpovědnost: nutné dokázať, kto spôsobil škodu (nemusí to byť nutné trestný čin)
- Odpovědnost za škodu způsobenou:
  - těmi, kteří nemohou posoudit následky svého jednání => zodpovedný je opatrovník
  - úmyslným jednáním proti dobrým mravům
  - provozem dopravních prostředků
  - provozem zvlášť nebezpečným (napr. chemická továrň zamorí mesto)
  - na věcech (za bundu zavesenú na vešiak zodpovedá prevádzkar budovy)
- Bezodůvodné obohacení – zodpovedný človek musí veci, ktoré mu nenáležia a nadobudol ich (či už úmyselne alebo neúmyselne) vrátiť majiteľovi

VI. Dědění:

- Keď osoba zomrie, neuplatní sa pravidlo „kto prvý berie“; vysporiadanie majetku rieši notár
- Spíše zoznam majetku (ak bolo niečo zatajené, je ťažké si neskôr uplatňovať právo)
- Nájdu sa odpovedajúci dediči:
  - Prednostne **zo záveti** (problém autenticity: musí byť napr. overená notárom)
  - Alebo **zo zákona**: deti + manžel(ka) – prednostne jedine vtedy, ak boli na zomretom existenčne závislé a neobjavili sa v záveti, ďalej rodina, blízke osoby
- Potenciálny dedič môže:
  - odmietnuť dedičstvo
  - byť nespôsobilý dedič (napr. vrah nebude dedič po svojej obeti)
  - byť vydedený (nie len zo záveti, ale aj zo zákona – ak bol napr. odsúdený)
  - nadobudnúť dlhy zomretého

VII. Závazkové právo:

- Obsahom záväzku môže byť takmer čokoľvek, čo je dovolené a možné
- Dlužník je povinen niečo dať, konať, niečoho sa zdržet alebo niečo trpieť (sused prechádzajúci cez moju cestu) a veriteľ je oprávnený to od neho požadovať
  - Nákup v obchode: obe strany sú dlžníkom aj veriteľom
- Pri uzavretí záväzku vzniká aj zodpovednosť za vady
- Obe strany majú nejaké spoločné práva a spoločné záväzky
- Je možné:
  - Zmeniť obsah záväzku (potrebná dohoda oboch strán)
  - Zmeniť osobu veriteľa (je na rozhodnutí veriteľa, či predá niekomu „cenný papier“)
  - Zmeniť osobu dlžníka (zložitejšie, na dohode oboch strán)
- Zánik záväzku – napr. dlžník vlastní s.r.o. a prijme veriteľa ako spoluvlastníka

VIII. Smluvní typy:

- 20 najčastejšie sa vyskytujúcich typov záväzku preddefinovaných v Občianskom zákonníku
- Pri každom type sú uvedené podmienky, ktoré takáto zmluva musí obsahovať
- Napr. Kúpni a Směnná Smlouva, Darovací Smlouva, Smlouva o Dílo, Smlouva o Půjčce, Nájemní Smlouva, Příkazní Smlouva, Smlouva o Ubytování, Smlouvy o Přepravě, Smlouva Zprostředkovatelská, Vklady, Pojistné Smlouvy, Smlouva o Důchodu, Sázka a Hra, Veřejná Soutěž, Veřejný Příslib, Cestovní Smlouva...
- Typ Sázka a hra: neobsahuje zodpovednosť, takže keď niekto prehrá v kartách dom, víťaz sa ho nemôže domáhať na súde

IV b) – Občanské právo procesní

Ak sa aspoň jedna strana cíti poškodená (zmluva nebola dodržaná) → domáhanie sa výsledkov, ktoré vyplývajú zo zmluvy na **súde**.

I. Soudy:

- **Pravomoc** („úrovne“): **okresný, krajský, vrchný a Nejvyšší** (Ústavný súd nie – rieši iné veci)
- **Príslušnosť**: podľa závažnosti problému začne žalobu riešiť príslušný súd (obvykle žalobca podáva žalobu na okresný súd)
- Za istých okolností je možné *odvolať sa* a presunúť žalobu na o jednu vyššiu úroveň súdu a potom ešte *dovolať sa* na ďalšiu úroveň súdu (okresný – krajský – vrchný alebo krajský – vrchný - Najvyšší)

II. Úkony soudu a účastníků:

- Žalobca *podává* aj návrh na vyřešení sporu, který může alebo nemusí být přijatý
- Rozhoduje: *samosudca* (= 1 sudca na okresnom súde), prípadne 3 sudcovia na krajskom súde, v istých prípadoch môže rozhodovať senát, notár (dedičstvo) alebo vyšší súdni úradníci
- Účastníci (žalobca a žalovaný) môžu nahliadnuť do spisu
- Doručovanie žaloby/rozsudku na miesto trvalého bydliska
- Ak niekto napr. ujde, zverejní sa vyhláška, ktorá nadobudne platnosť po 14 dňoch
- *Predvolanie* osoby, ktorá musí byť pri súdnom konaní (svedok, znalec...)
  - Ak sa daná osoba nedostaví, môže byť *predvedená*
  - Prípadne dostane pokutu (poriadkové opatrenie)

III. Činnost soudu před zahájením řízení:

- Smírčí řízení (žaloba je preposlaná protistrane, ktorá dostane čas na nápravu situácie)
- Určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů
- Předběžná opatření (napr. žalovaný nesmie predať dom, kvôli ktorému ho súdia)
- Zaistenie dôkazov, ktoré sú v návrhu žaloby

IV. Řízení v prvním stupni:

- Dokazovanie (nie je prítomný štátny zástupca ako v trestnom práve) – dôkazy predkladajú účastníci procesu a majú právo vybrať si, aké informácie a argumenty použijú
  - Súd je týmito návrhmi viazaný
- Rozhodnutie: záverečný **rozsudok**:
  - a) súdu – musí sa spísať odôvodnenie
  - b) pre uznanie – obe strany sa počas súdu dohodnú
  - c) pre zmeškanie – ak sa jedna zo strán nedostaví (ak sa nedostaví žalujúca strana, nemôže podať druhýkrát žalobu v tej istej veci, lebo je už rozhodnutá)
  - **uznesenie** – napr. súd požaduje prinesenie ďalšieho dôkazu
  - **platobný rozkaz**
- *Náklady* civilného súdneho konania nesú účastníci (v trestnom práve štát) – obvykle ten, kto prehrá, ale konkrétne rozhodnutie vydáva sudca

V. Opravné prostředky:

- **Odvolání** – ak druhoistančný súd vynesie rozsudok alebo potvrdí predošlý rozsudok, nadobúda právnej účinnosti a nie je možné sa odvolať znova
- Žaloba na obnovu řízení a pro zmatečnost
- Dovolání

VI. Výkon rozhodnutí: Srážky ze mzdy, Prikázání pohledávky, Prodej movitých věcí a nemovitostí, Prodej podniku, Zřízení soudcovského zástavního práva k nemovitostem, Vyklizení, Odebrání věci, Rozdělení společné věci, Provedení prací a výkonů, Prodej zastavených movitých věcí a nemovitostí

V - Obchodní právo

I. Podnikání:

- **Soustavná činnost** prováděná *samostatně* podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost *za účelem dosažení zisku*.
- Podnikatelem je osoba, která:
  - a) je zapsaná v **obchodním rejstříku**,
  - b) podniká na základě **živnostenského oprávnění** (3 typy: volné / vázané / koncesované – striktně kontrolované státem),
  - c) podniká na základě **jiného oprávnění** podle zvláštních předpisů (advokáti, lékaři, ...),
  - d) provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu

II. Podnik a obchodní jmění:

- **Podnik:** soubor hmotných, osobních (zaměstnanci) a nehmotných složek podnikání.
- K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku.
- **Obchodním majetkem** podnikatele, který je **fyzickou osobou** jsou věci, pohledávky a jiné penězi ocenitelné hodnoty, které patří podnikateli a slouží k jeho podnikání.
- **Obchodním majetkem** podnikatele, který je **právníkou osobou** je veškerý jeho majetek.
- **Obchodní jmění** podnikatele = obchodní majetek + **závazky** vzniklé podnikateli

III. **Obchodní firma** je **název**, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku.

IV. **Obchodní tajemství** tvoří veškeré skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy související s podnikem, které mají skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální hodnotu, nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné a mají být podle vůle podnikatele utajeny.

V. **Obchodní rejstřík** je **veřejný seznam**, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje týkající se podnikatelů. Obchodní rejstřík je veden krajským "rejstříkovým soudem".

VI. Účetnictví podnikatelů:

- Podnikatelé jsou ze zákona povinni vést účetnictví.
- Podnikatelé *zapsaní* v obchodním rejstříku účtují v soustavě **podvojného účetnictví** o stavu a pohybu obchodního jmění, o nákladech, výnosech a zisku nebo ztrátě podniku.
- Pokud zákon nestanoví jinak, účtují podnikatelé, kteří *nejsou zapsaní* v obchodním rejstříku, v soustavě **jednoduchého účetnictví** o příjmech a výdajích, obchodním majetku, jakož i o závazcích tak, aby bylo možné zjistit čisté obchodní jmění a výsledek hospodaření.

VII. Obchodní společnosti a družstvo:

- 1. **Veřejná obchodní společnost** („společnost s ručením neomezeným“ – unlimited) – min. 2 osoby, odpovídají za jmění společnosti *vlastním majetkem* společně a nerozdílně.
- 2. **Společnost s ručením omezeným** – založí 1 až 50 lidí, obchodní jmění min. 200 000 Kč. Společníci neručí pouze do výše svého nesplaceného vkladu, ale ručí solidárně do výše souhrnu všech nesplacených prostředků. Nejvyšší orgán: valná hromada.
- 3. **Komanditní společnost** – mezi 1. a 2. – min. 2 osoby; **komplementáři**: ručí celým majetkem, jsou oprávněni nakládat s jměním společnosti, jsou statutárním orgánem společnosti; **komanditisté**: ručí omezeně do výše svého vkladu
- 4. **Akciová společnost** – právnická osoba, statutárním zástupcem je volené představenstvo (správní rada), ručí celým majetkem, obchodní jmění min. 2 miliony, majetek je rozdělen na určitý počet akcií (nákup na burze), o jmění společnosti rozhoduje většinový vlastník
- 5. **Družstvo** – sloučí se vklady lidí, kteří chtějí podnikat společně

VIII. Obchodní závazkové vztahy:

- Ak si dve babičky predávajú výšivky, je pre ne jednoduchšie dohodnúť sa cez Občiansky zákonník (obdobné typy zmlúv); dohoda dvoch podnikateľov – Obchodný zákonník
- Kupní smlouva, Smlouva o prodeji podniku, Smlouva o nájmu podniku, Smlouva o úvěru, Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví, Smlouva o uložení věci, Smlouva o dílo, Smlouva o přepravě věci, Smlouva o provozu dopravního prostředku, Smlouva o zprostředkování, Smlouva o obchodním zastoupení, Smlouva o tichém společenství, Smlouva o inkasu, Smlouva o uložení cenných papírů nebo jiných hodnot, Smlouva o běžném účtu, Smlouva o vkladovém účtu, Cestovní šek, Slib odškodnění

VI – Pracovní právo

I. Účastníci pracovně právních vztahů:

- Zaměstnavatel (*jakékoliv* právnické nebo fyzické osoby)
- Zaměstnanec (způsobilost dosažením 15 let věku + ukončení povinné školní docházky)

II. Právo na informace a projednání:

- Výkon práva: *přímo*; prostřednictvím: *odborového orgánu/rady zaměstnanců*
- Zaměstnavatel má povinnost projednat (přímo so zaměstnancom alebo s odbormi/radou): pravděpodobný hospodářský vývoj zaměstnavatele, zamýšlené strukturální změny, opatření ovlivňující zaměstnanost, stav a strukturu zaměstnanců, pravděpodobný vývoj zaměstnanosti, pracovní podmínky a jejich změny, převod práv a povinností na jiného zaměstnavatele, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, kolektivní smlouvy

III. Pracovní poměr:

- Vznik: smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, volbou (napr. starosta obce), jmenováním (napr. rektor univerzity – nie je klasicky volený, ale menovaný prezidentom)
- Pracovní smlouva obsahuje:
  - **druh práce**, na který je zaměstnanec přijímán (lepší *konkrétny popis*, nie „dělník“)
  - **místo výkonu práce**
  - **den nástupu do práce**
  - **+ další podmínky**, na kterých mají účastníci zájem
  - mzda může být specifikovaná mimo pracovnej zmluvy (mzdové tabuľky – ale tie môžu byť zamestnávateľom zmenené v prospech alebo neprospech zamestnanca)
- Pracovní poměr je sjednán na **dobu neurčitou**, pokud nebyla v pracovní smlouvě výslovně určena doba jeho trvání. Pracovní poměr na dobu *určitou* lze sjednat nejdéle na dobu 2 let.
- V pracovní smlouvě může být sjednána **zkušební doba** (implicitně 3 měsíce). Zkušební doba nemůže být dodatečně prodloužena.
- Zaměstnavatel je povinen uzavřít pracovní smlouvu **písemně**.
- Pokud pracovní smlouva neobsahuje údaje o právech a povinnostech vyplývajících z pracovního poměru, je zaměstnavatel povinen zaměstnance o nich písemně informovat, a to nejpozději do 1 měsíce od vzniku pracovního poměru; to platí i o změnách těchto údajů.

IV. Změny pracovního poměru:

- Nutná dohoda **obou** stran.
- Konat práce jiného druhu nebo v jiném místě než byly sjednány v pracovní smlouvě, je zaměstnanec *povinen* jen výjimečně ve vymezených případech; jinak pouze s jeho souhlasem.
- Zaměstnavatel může vyslat zaměstnance na dobu nezbytné potřeby na pracovní cestu, je-li tato podmínka dohodnuta v pracovní smlouvě.

V. Skončení pracovního poměru:

- Dohodou, výpovědí, okamžitým zrušením, uplynutím sjednané doby, ve zkušební době.
- **1. Dohoda**: obojstranne odsúhlasená, pracovný pomer končí k dohodnutému dátumu
- **2. Výpověď**: jednostranná, dáva zaměstnavatel nebo zaměstnanec. Pracovní poměr končí uplynutím výpovědní doby (2 mesiace od začiatku nasledujúceho mesiaca.)
Zaměstnanec: z jakéhokoliv důvodu nebo bez uvedení důvodu.

Zaměstnavatel:

- ruší-li/přemísťuje-li se zaměstnavatel nebo jeho část
- stane-li se zaměstnanec nadbytečným (ne znamená to, že zamestnávateľ si našiel niekoho lepšieho, ale pracovné miesto sa ruší a nebude nikým nahradené)

- nesmí-li zaměstnanec podle lékařského posudku dále konat dosavadní práci
- nesplňuje-li zaměstnanec předpoklady pro výkon sjednané práce
- z důvodů ako pri okamžitom zrušení
- 3. Okamžité zrušení:
  - Zaměstnavatel: byl-li zaměstnanec odsouzen pro **trestný čin** k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na > 1 rok, nebo byl-li odsouzen pro **trestný čin spáchaný při plnění pracovních úkolů** k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na > 6 měsíců, nebo **porušil-li zaměstnanec pracovní kázeň** zvláště hrubým způsobem
  - Zaměstnanec: podle lékařského posudku **nemůže dále konat práci** a zaměstnavatel jej nepřevodil do 15 dnů ode dne předložení tohoto posudku na jinou, pro něho vhodnou práci, nebo zaměstnavatel **mu nevyplatil mzdu** nebo náhradu mzdy do 15 dnů po uplynutí její splatnosti
- 4. Pracovní poměr sjednaný na určitou dobu končí **uplynutím této doby**. Pokračuje-li zaměstnanec po uplynutí sjednané doby s vědomím zaměstnavatele dále v konání prací, platí, že se tento pracovní poměr změnil v pracovní poměr uzavřený na dobu neurčitou, pokud se zaměstnavatel nedohodne se zaměstnancem jinak.
- 5. **Ve zkušební době** může jak zaměstnavatel, tak i zaměstnanec zrušit pracovní poměr písemně z jakéhokoliv důvodu nebo bez uvedení důvodu.

VI. Pracovní doba a doba odpočinku:

- **Délka pracovní doby** činí nejvýše 40 hodin týdně.
- **Pružná pracovní doba** (v jednotlivých dnech nejméně pět hodin).
- **Přestávky** v práci (nejdéle po 6 hodinách nepřetržité práce v trvání nejméně 30 minut).
- Zaměstnavatel je povinen rozvrhnout pracovní dobu tak, aby zaměstnanec měl
  - mezi koncem jedné směny a začátkem následující směny nepřetržitý odpočinek po dobu alespoň 12 hodin po sobě jdoucích během 24 hodin
  - nepřetržitý odpočinek v týdnu během každého období sedmi po sobě jdoucích kalendářních dnů v trvání alespoň 35 hodin
- Práci **přesčas** může zaměstnavatel nařídít jen ve výjimečných případech, jde-li o vážné provozní důvody, a to i na dobu nepřetržitého odpočinku mezi dvěma směnami, popřípadě i na dny pracovního klidu. Nařízená práce přesčas nesmí činit více než 8 hodin v jednotlivých týdnech a 150 hodin v kalendářním roce.
- Základní výměra **dovolené** činí 4 týdny.

VII. Mzda:

- Mzda nesmí být nižší než minimální mzda (má 3 kategorie – podľa vzdelania).
- Mzda je splatná po vykonání práce, a to nejpozději v kalendářním měsíci následujícím po měsíci, ve kterém vznikl zaměstnanci nárok na mzdu. Případně-li termín výplaty na období dovolené, zaměstnavatel vyplatí zaměstnanci před nastoupením dovolené.
- Mzda se vyplácí zaměstnanci v zákonných penězích.
- Náhrada mzdy při překážkách v práci (napr. zaměstnanec bol v prac. dobe predvolaný na súd)

VIII. Pracovní podmínky žen a mladistvých:

- Zákazy některých prací
- **Mateřská** dovolená (28 týdnů, nebo 37 týdnů, porodila-li zároveň dvě nebo více dětí nebo jde-li o zaměstnankyni osamělou)
- **Rodičovská** dovolená (do doby, kdy dítě dosáhne věku tří let) – může být aj otec

IX. Náhrada škody:

- Zaměstnanec, který odpovídá za škodu, je povinen nahradit v penězích zaměstnavateli skutečnou škodu, jestliže škodu neodčiní uvedením v předešlý stav.
- Výše náhrady škody způsobené z nedbalosti nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance čtyřapůlnásobek jeho průměrného měsíčního výdělku. Toto omezení neplatí, byla-li škoda způsobena v opilosti, kterou si sám přivodil, nebo po zneužití jiných návykových látek.
- Jde-li o škodu způsobenou úmyslně, může zaměstnavatel požadovat náhradu i jiné škody.
- Odpovědnost zaměstnavatele za škodu (napr. poškození zdraví zaměstnanca)

X. Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr:

- Dohoda o provedení práce (do 150 hodin ročně)
- Dohoda o pracovní činnosti (do 20 hodin týdně, 15denní výpovědní doba)

XI. Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů:

- Dochází-li k převodu zaměstnavatele, úkolů nebo činnosti zaměstnavatele k jinému zaměstnavateli, přecházejí práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů zaměstnanců v plném rozsahu na přejímajícího zaměstnavatele.
- Smrtí zaměstnavatele, který je fyzickou osobou, přecházejí na jeho dědice práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů.